1993. évi III. törvény

a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról[1]

A szociális ellátás feltételeinek biztosítása, a nemzetközi egyezményekben, így különösen az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Egyezségokmányában, továbbá az Alkotmányban meghatározott szociális jogok érvényre juttatása érdekében, a társadalmi szolidaritás alapján, valamint a jövő nemzedékért és a szociális segítségre szorulókért érzett felelősségtől vezérelve az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

Általános rendelkezések

I. cím

A törvény célja

1. § (1) E törvény célja, hogy a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit.

(2) A helyi önkormányzatok az e törvényben szabályozott ellátásokon túl saját költségvetésük terhére egyéb ellátásokat is megállapíthatnak.

2. § A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek a tagjaikért viselt felelősségén túl – az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.

II. cím

A törvény hatálya

3. § (1) A törvény hatálya kiterjed a Magyarországon élő magyar állampolgárokra, az állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező bevándorolt, valamint a magyar hatóságok által menekültként elismert személyekre.

(2) Az e törvényben meghatározott szociális feladat- és hatásköröket

a) helyi önkormányzat képviselő-testülete;

b) a települési önkormányzat jegyzője (a továbbiakban: jegyző)

gyakorolja.

(3) E törvény meghatározza a pénzbeli, a természetben nyújtott és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások egyes formáit, a jogosultság feltételeit, annak megállapítását, a szociális ellátás finanszírozásának elveit és intézményrendszerét, továbbá a szociális ellátást nyújtó szervezet és a jogosult közötti jogviszony főbb elemeit.

---

1 A törvényt az Országgyűlés 1992. december 30-i ülésnapján fogadta el.

(4) E törvény hatálya nem terjed ki a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény (a továbbiakban: Ttv.), a családi pótlékról szóló 1990. évi XXV. törvény, valamint a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.) hatálya alá tartozó ellátásokra.

(5) A hadigondozottaknak, a hadkötelezettség alapján katonai vagy polgári szolgálatot teljesítőknek és hozzátartozóiknak járó különleges pénzbeli ellátásokról, a nemzeti gondozásról, valamint a foglalkozási rehabilitáció keretében nyújtott ellátásokról külön törvény rendelkezik. Nem terjed ki a törvény hatálya a külön jogszabály alapján, az egészségkárosodottak részére megállapítható pénzbeli ellátásokra, valamint a rendszeres szociális segélyre.

4. § (1) E törvény alkalmazásában

a) jövedelem: a magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvényben jövedelemként meghatározott vagyoni érték (bevétel) munkavállalói járulékkal, személyi jövedelemadóval, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal, valamint a magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvényben elismert költségekkel csökkentett része függetlenül attól, hogy adómentesnek vagy adókötelesnek minősül, kivéve a mozgássérültek közlekedési támogatása, a rokkantsági járadék, a vakok személyi járadéka;

b) vagyon: minden ingatlan, ingó dolog, továbbá vagyoni értékű jog, amelynek együttes forgalmi értéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének ötvenszeresét meghaladja, és amelynek hasznosítása nem veszélyezteti a vagyonnal rendelkező lakhatási és megélhetési feltételeit;

c) család: egy háztartásban életvitelszerűen együtt lakó közeli hozzátartozók;

d) közeli hozzátartozó, ha e törvény másként nem rendelkezik: a házastárs, az élettárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbe fogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbe fogadó, a mostoha- és a nevelőszülő;

e) tartásra köteles és képes személy: a *d)* pontban meghatározott az a közeli hozzátartozó, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem a tartási kötelezettség teljesítése mellett meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét, továbbá a tartást szerződésben vállaló, illetve az a személy is, akit a bíróság tartásra kötelezett;

f) szociális intézmény: az e törvényben meghatározott személyes szociális gondoskodást nyújtó szervezet.

(2) E törvény 6. §-a és a II. Fejezet alkalmazásában hajléktalan a bejelentett lakóhellyel nem rendelkező személy, kivéve azt, akinek bejelentett lakóhelye a hajléktalan szállás.

(3) E törvény 7., 78., 84. és 89. §-ainak alkalmazásában hajléktalan az, aki éjszakáit közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben tölti.

III. cím

A szociális igazgatás általános szabályai

Eljárási rendelkezések

5. § A szociális ellátásra jogosultság, a jogosultat érintő jog és kötelezettség megállapítására, továbbá a hatósági ellenőrzésre (a továbbiakban: szociális igazgatási eljárás) az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló, többször módosított 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) rendelkezéseit az e törvényben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

6. § A hajléktalan személyek ügyében szociális igazgatási eljárásra az a szociális hatáskört gyakorló szerv illetékes, amelynek illetékességi területén a hajléktalan tartózkodik.

7. § (1) A települési önkormányzat tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulónak átmeneti segélyt és a hajléktalan személynek szállást biztosítani, ha ennek hiányában a késedelem a rászorulónak, illetve hajléktalannak életét, testi épségét veszélyeztetné.

(2) Az ellátást biztosító az (1) bekezdés szerinti ideiglenes intézkedéséről haladéktalanul értesíti a hatáskörrel rendelkező illetékes szervet. Az értesítéssel egyidejűleg követelheti a kifizetett átmeneti segély megtérítését.

8. § (1) A szociális hatáskört gyakorló szerv vezetője az eljárási határidőt – indokolt esetben – egy ízben, legfeljebb 15 nappal meghosszabbíthatja.

(2) Az Áe. 10. §-a szerint megkeresett szerv és a szakhatóság a megkeresésnek 10 napon belül köteles eleget tenni.

9. § A szociális ellátásban részesülő a jogosultság feltételeit érintő lényeges tények, körülmények megváltozásáról 15 napon belül köteles értesíteni az ellátást megállapító szervet.

10. § (1) A szociális ellátásra való jogosultság elbírálásához a kérelmező kötelezhető arra, hogy családja vagyoni, jövedelmi viszonyairól nyilatkozzék, illetve azokat igazolja. Az önkormányzat hatáskörébe tartozó ellátásoknál a nyilatkozat és az igazolás tartalmának, illetve benyújtásának részletes szabályait, valamint a jövedelemszámításnál irányadó időszakot a helyi önkormányzatok rendeletben szabályozzák. Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a jövedelemszámításnál irányadó időszak a havonta rendszeresen mérhető jövedelmeknél a három hónapot, egyéb jövedelmeknél pedig az egy évet nem haladhatja meg.

(2) A szociális hatáskört gyakorló szervek megkeresésére a fővárosi (megyei) adó- és pénzügyi ellenőrzési hivatal 15 napon belül köteles közölni a szociális ellátást igénylő személyi jövedelemadójának alapját.

11. § (1) A szociális hatáskört gyakorló szerv határozatának bírósági felülvizsgálatára vonatkozó eljárás során ideiglenes intézkedésnek van helye. A bíróság a fél kérelmére ideiglenes intézkedésként rendelkezhet

a) normatív pénzbeli szociális ellátás folyósításáról;

b) természetben nyújtott szociális ellátás biztosításáról;

c) személyes gondoskodást nyújtó szociális intézménybe való beutalásról;

d) intézményi jogviszony fenntartásáról.

(2) A bíróság az ideiglenes intézkedésről végzéssel határoz. Az ideiglenes intézkedés már a jogosultság alapjául szolgáló tények valószínűsítése esetén is megtehető.

12. § Ha a törvény másként nem rendelkezik, a bíróság az e törvényben szabályozott, szociális igazgatási eljárásban hozott érdemi határozatot megváltoztathatja.

13. § (1) A jogosult a jogerős határozatból eredő igényét a határozat kézhezvételétől számított hat hónapon belül érvényesítheti.

(2) Ha a pénzbeli és a természetben nyújtott ellátásra vonatkozó igényt jogerősen megállapítják, az ellátás a kérelem benyújtásától esedékes.

14. § A szociális hatáskört gyakorló szerv által a szociális igazgatási eljárásban hozott kötelezettséget megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számított egy év eltelte után nincs helye végrehajtásnak.

15. § A teljesítésre köteles szociális hatáskört gyakorló szerv ellen a pénzbeli és a természetben nyújtott ellátásra vonatkozó jogerős határozat vagy bírói ítélet végrehajtását – a jogosult kérelmére –, a bírói ítélet esetében a bírósági végrehajtó, egyéb esetben pedig a jogerős határozatot hozó szerv rendeli el.

16. § A szociális igazgatási eljárás költség- és illetékmentes.

Jogosulatlanul igénybe vett ellátás megtérítése

17. § (1) Az e törvényben meghatározott feltételek hiányában vagy e törvény megsértésével nyújtott szociális ellátást meg kell szüntetni, az ellátást jogosulatlanul és rosszhiszeműen igénybe vevőt pedig kötelezni kell

a) a pénzbeli szociális ellátás visszafizetésére;
b) természetben nyújtott szociális ellátás esetén a dolog visszaszolgáltatására vagy a szolgáltatásnak megfelelő pénzegyenérték megfizetésére;
c) a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátás esetében az intézményi térítési díj teljes összegének megfizetésére (a továbbiakban *a)–c)* pont alattiak együtt: megtérítés).

(2) Az (1) bekezdés szerinti megtérítést a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 232. § (2) bekezdésében meghatározott kamattal megemelt összegben kell visszafizetni.

(3) A szociális hatáskört gyakorló szerv a jogosulatlanul és rosszhiszeműen igénybe vett ellátás megtérítését az igénybevételről való tudomásszerzésétől számított három hónapon belül rendelheti el. Nem lehet a megtérítést elrendelni, ha az igénybevételtől, illetőleg folyamatos ellátás esetén az ellátás megszűnésétől egy év már eltelt.

Adatkezelés

18. § A jegyző a szociális ellátásra való jogosultság megállapítása, az ellátás biztosítása, fenntartása és megszüntetése céljából nyilvántartást vezet. A nyilvántartás tartalmazza
a) a jogosult alapvető személyazonosító adatait;
b) a jogosult állampolgárságát, illetőleg bevándorolt vagy menekült jogállását;
c) a jogosult belföldi lakó-, illetőleg tartózkodási helyét;
d) a jogosult tartására köteles személy alapvető személyazonosító adatait;
e) a jogosultsági feltételekre és az azokban bekövetkezett változásokra vonatkozó adatokat;
f) a szociális ellátás megállapítására, megváltoztatására és megszüntetésére vonatkozó döntést;
g) a jogosultság és a térítési díj megállapításához szükséges jövedelmi adatokat.

19. § A 18. §-ban szabályozott nyilvántartásból csak a szociális hatáskört gyakorló szervek, a gyámügyi feladatokat ellátó szervek, a társadalombiztosítási igazgatási szervek, az igazságszolgáltatási szervek, a katonai igazgatási szervek, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények (a továbbiakban: adatigénylésre jogosult szervek) részére eseti megkeresésük alapján szolgáltathatók adatok.

20. § A személyes szociális gondoskodásban részesülő személyről az ellátó szociális intézmény vezetője nyilvántartást vezet. A nyilvántartás tartalmazza
a) a 18. § *a)–g)* pontjaiban meghatározott adatokat;
b) az ellátás igénybevételének és megszűnésének időpontját;
c) a térítési díj fizetési kötelezettség teljesítésére, annak elmaradására és a követelés behajtására, valamint elévülésére vonatkozó adatokat.

21. § A 20. §-ban szabályozott nyilvántartásból adat csak az adatigénylésre jogosult szervnek és a jogosultságot megállapító szociális hatáskört gyakorló szervnek szolgáltatható.

22. § Az, akire a 18. §-ban és a 20. §-ban szabályozott nyilvántartás adatot tartalmaz, a személyére vonatkozó adatok tekintetében a betekintési, a helyesbítési vagy törlési jogának érvényesítése mellett kérheti a jogai gyakorlásához szükséges adatainak közlését a nyilvántartást kezelő szervtől vagy a szociális intézmény vezetőjétől.

23. § Ha törvény másként nem rendelkezik, a 18. és a 20. § szerinti nyilvántartásokból a szociális ellátásra való jogosultság megszűnésétől számított öt év elteltével – a szolgálati időre jogosító ellátások kivételével – törölni kell az adott személyre vonatkozó adatokat. A szolgálati időre jogosító ellátások esetében az adott személyre vonatkozó adatok törlését a Kormány rendeletben szabályozza.

24. § (1) Az e törvény felhatalmazása alapján nyilvántartást vezető szervek a nyilvántartásban kezelt adatokat személyes azonosító adatok nélkül statisztikai célra felhasználhatják, illetőleg azokból statisztikai célra adatot szolgáltathatnak.

(2) Az e törvény alapján elrendelt adatkezelésre és az adatok védelmére egyebekben a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII., valamint az egészségügyi adatkezelésre vonatkozó törvény rendelkezései az irányadók.

(3) A szociális igazgatási eljárás során a szociális hatáskört gyakorló szerv adatot kérhet a polgárok személyi adatait és lakcímét nyilvántartó szervtől, a szociális ellátásra való jogosultság megállapítása céljából.

II. Fejezet

Pénzbeli ellátások

I. cím

Az ellátások formái

25. § (1) A jogosult részére jövedelme kiegészítésére, pótlására pénzbeli szociális ellátás nyújtható.

(2) E törvény alapján a jogosultat gyermeknevelési támogatás illeti meg (a továbbiakban: normatív pénzbeli ellátás).

(3) A települési önkormányzat szociális rászorultság esetén – a szociális alapellátás keretében – a jogosult számára munkanélküliek jövedelempótló támogatását, lakásfenntartási támogatást, ápolási díjat, átmeneti segélyt állapít meg e törvényben, valamint az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint (a továbbiakban: szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások).

26. § A települési önkormányzat a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint a szociálisan rászorultak részére az e törvényben meghatározott pénzbeli ellátásokat kiegészítheti, valamint más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat.

II. cím

Normatív pénzbeli ellátás

Gyermeknevelési támogatás

27. § (1)[1] Gyermeknevelési támogatásra jogosult az az anya – illetve külön kormányrendeletben meghatározott esetben az az apa –, aki a gyermek születését, örökbefogadását, továbbá az a nevelőszülő, aki a gyermek nevelésbevételét megelőzően 180 nap – a Ttv.-ben meghatározott – biztosítási idővel rendelkezik, és saját háztartásában otthon három vagy több kiskorút nevel, feltéve, hogy a legfiatalabb gyermek a harmadik életévét betöltötte, de a nyolcadik életévét még nem haladta meg.

(2) Nem állapítható meg a gyermeknevelési támogatás, ha

a) a kérelmező családjában az egy főre jutó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát meghaladja;

1 Helyesbítve: Magyar Közlöny 1993/24.

b) a jogosult gyermekgondozási segélyben, a társadalombiztosítás keretében saját jogú nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban vagy az Flt. alapján munkanélküli ellátásban, illetve munkanélküliek jövedelempótló támogatásában részesül;

c) a legfiatalabb gyermek a nyolcadik életévét betöltötte.

(3) A megállapított gyermeknevelési támogatást meg kell szüntetni a (2) bekezdésben foglalt esetekben, valamint akkor, ha a támogatásban részesülő a gyermeknevelési kötelezettségeit nem teljesíti.

28. § (1) A gyermeknevelési támogatás iránti igényt a kérelmező az állandó vagy ideiglenes lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőhöz nyújthatja be.

(2) A jegyző a kérelem alapján elbírálja az igényt, és az önkormányzat költségvetésének terhére megelőlegezi az ellátást.

(3) A támogatás megállapításáról a jogosult állandó lakóhelye szerint illetékes jegyző nyilvántartás vezet. Ha az ellátást a jogosult ideiglenes lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes jegyző állapította meg, a határozat egy példányát megküldi a nyilvántartás vezető jegyzőnek.

29. § A gyermeknevelési támogatásra jogosult a támogatás időtartama alatt jövedelemszerzéssel járó munkát végezhet, munkaideje azonban a napi négy órát nem haladhatja meg.

30. § A gyermeknevelési támogatás havi mértéke azonos az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegével, amelyből a jogosult az ellátás után nyugdíjjárulék fizetésére kötelezett. A támogatást a jogosult részére havonta utólag kell folyósítani. A támogatás folyósításának időtartama szolgálati időre jogosít.

31. § A népjóléti miniszter kivételes méltányosságból

a) a gyermeknevelési támogatás időtartamát további két évvel meghosszabbíthatja;

b) a gyermeknevelési támogatásra való jogosultságot akkor is megállapíthatja, ha a kérelmező saját háztartásában otthon, két kiskorú mellett, oktatási intézmény nappali tagozatán tanuló nagykorú gyermeket is nevel.

III. cím

Szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások

32. § (1) A szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások iránti kérelmet – ha e törvény másként nem rendelkezik – a kérelmező állandó lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál vagy az önkormányzat rendeletében meghatározott önkormányzati szervnél kell előterjeszteni.

(2) A szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátásokról szóló határozatot a bíróság nem változtathatja meg.

(3) Ha e törvény másként nem rendelkezik, az önkormányzat rendeletben szabályozza az önkormányzati pénzbeli ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint ellenőrzésének szabályait.

Munkanélküliek jövedelempótló támogatása

33. § (1) A települési önkormányzat a megélhetése alapjául szolgáló jövedelem pótlására jövedelempótló támogatásban részesíti azt a munkanélkülit, aki az Flt. alapján munkanélküli járadékban részesült és a munkanélküli járadék folyósítása időtartamának lejártát követően az Flt. alapján munkanélküli ellátásra nem jogosult, továbbá azt is, aki a munkanélküli járadék folyósítását követően újabb munkaviszonyt létesített és annak megszűnése után munkanélküli ellátásra még nem szerzett jogosultságot (a továbbiakban: munkanélküli), feltéve, hogy családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-át.

(2) A családi jövedelem számításánál a jövedelempótló támogatást igénylő munkanélküli részére az Flt. alapján korábban folyósított ellátást figyelmen kívül kell hagyni.

34. § (1) Nem állapítható meg jövedelempótló támogatás annak a munkanélkülinek, aki

a) a társadalombiztosítás keretében saját jogú nyugdíjra, nyugdíjszerű ellátásra jogosult vagy előnyugdíjban részesül;

b) táppénzben, terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, illetve ápolási díjban részesül;

c) olyan képzésben vesz részt, amelynek során támogatásban részesül, és ennek mértéke a jövedelempótló támogatásnak a 36. §-ban meghatározott összegét eléri;

d) az illetékes megyei (fővárosi) munkaügyi központtal (a továbbiakban: munkaügyi központ) az Flt. 25. § (3) bekezdésében szabályozott együttműködést nem vállalja;

e) előzetes letartóztatásban van, szabadságvesztés, javító-nevelő munka, elzárás büntetését tölti;

f) sor- vagy tartalékos katonai szolgálatot, polgári szolgálatot teljesít.

(2) Az (1) bekezdés *d)* pontja alkalmazásában az a munkanélküli sem vállalja az együttműködést, aki a szakképzettségénél, illetve az iskolai végzettségénél eggyel alacsonyabb szintű iskolai végzettséget igénylő munkahelyet nem fogadja el, feltéve, hogy a felajánlott munkahely az Flt. 25. § (2) bekezdésének *d)* pontjában foglaltaknak megfelel.

(3) Meg kell szüntetni a támogatás folyósítását az (1) és (2) bekezdésben megállapított kizáró ok bekövetkezésekor, illetve, ha a munkanélküli

a) a munkaügyi központtal neki felróható okból nem működik együtt;

b) oktatási intézmény nappali tagozatán kezdi meg tanulmányait;

c) kereső tevékenységet folytat, a tevékenység megkezdésétől számított harminc napon belül.

35. § (1) A jövedelempótló támogatás iránti kérelemhez csatolni kell a munkaügyi központ igazolását arról, hogy a kérelmezőt munkanélküliként nyilvántartja, és a kérelmező az Flt. alapján járó ellátásokat már kimerítette.

(2) Ha az ellátást az önkormányzat megállapítja, a jegyző a határozat egy példányát megküldi a munkanélkülit nyilvántartó munkaügyi központnak. A munkaügyi központ a jövedelempótló támogatásban részesülő munkanélküliekről nyilvántartást vezet, és háromhavonta tájékoztatja az önkormányzatot az együttműködés tényéről.

(3) Az ellátás megszüntetéséről az önkormányzat jegyzője a (2) bekezdés szerinti munkaügyi központot a határozat megküldésével tájékoztatja.

(4) A megállapított támogatás feltételeinek fennállását az ellátást megállapító önkormányzat évente felülvizsgálja.

36. § (1) A jövedelempótló támogatás havi összegét úgy kell megállapítani, hogy az

a) a jövedelemmel nem rendelkező munkanélküli jogosult esetén érje el;

b) jövedelemmel rendelkező munkanélküli jogosult esetén az egyéb jövedelmekkel együtt érje el

az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-át.

(2) Ha az (1) bekezdés szerint megállapított támogatás összege az ezer forintot nem éri el, a jogosult részére akkor is legalább ezer forint összegű támogatást kell megállapítani.

37. § (1) A munkanélküli hajléktalan személy jövedelempótló támogatásának megállapítása esetén a határozat egy példányát meg kell küldeni a fővárosi főjegyző (a továbbiakban: főjegyző) részére.

(2) A főjegyző a jövedelempótló támogatásban részesülő hajléktalanokról a 18. §-ban szabályozott nyilvántartást vezeti, és gondoskodik a jövedelempótló támogatásnak a hajléktalan által meghatározott, a határozatban foglalt címre történő folyósításáról.

(3) Ha a hajléktalan a (2) bekezdés szerint folyósított jövedelempótló támogatást három hónapon keresztül nem veszi át, a támogatás folyósítását szüneteltetni, és erről tájékoztatni kell a támogatást megállapító önkormányzatot, amely dönt az ellátás fenntartásáról vagy megszüntetéséről.

(4) Ha ugyanazon személy részére két vagy több önkormányzat döntése szerint egyidejűleg kellene támogatást folyósítani, csak az utóbb megállapított támogatás folyósítható. Ilyen esetben a főjegyző tájékoztatja a támogatást korábban megállapító önkormányzatot az általa megállapított ellátás folyósításának megszüntetéséről.

(5) A főjegyző által folyósított jövedelempótló támogatások összegét a központi költségvetés a Fővárosi Önkormányzat részére megtéríti.

Lakásfenntartási támogatás

38. § (1) A települési önkormányzat lakásfenntartási támogatást nyújthat annak a családnak vagy személynek, aki a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget meg nem haladó lakásban vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben lakik és lakás hasznosításából származó jövedelemmel nem rendelkezik.

(2) A lakásfenntartási támogatás megállapításának feltételeit, valamint a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget a települési önkormányzat rendeletében határozza meg.

(3) Különösen indokolt a lakásfenntartási támogatás akkor, ha a lakásfenntartás indokolt költségei elérik vagy meghaladják az egy háztartásban élő közeli hozzátartozók és a lakásigény mértékének meghatározásánál figyelembe vett más személyek összjövedelmének 35%-át, és az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét.

(4) A lakásfenntartási kiadások körében figyelembe kell venni a lakbért vagy albérleti díjat, a lakás célú pénzintézeti kölcsön törlesztőrészletét, a fűtés díját, illetve költségeit, a csatornahasználati díjat, a szemétszállítás költségeit, valamint az önkormányzat rendeletében meghatározott mértékig a villanyáram, a víz- és gázfogyasztás költségeit. Az önkormányzat rendeletében lakáskarbantartási költségek figyelembevételét is előírhatja.

39. § (1) Lakásfenntartási támogatás ugyanazon lakásra csak egy jogosultnak állapítható meg, függetlenül a lakásban élő személyek és háztartások számától.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában külön lakásnak kell tekinteni a társbérletet, az albérletet és a jogerős bírói határozattal megosztott lakás lakrészeit.

(3) Ha az önkormányzat rendelete rövidebb időtartamot nem állapít meg, a támogatás egy naptári évre szól, és a támogatás iránti kérelmet évente meg kell újítani.

(4) A támogatás összegének – figyelembe véve az egyéb pénzbeli ellátásokat is – biztosítania kell a lakhatás feltételeinek megőrzését.

Ápolási díj

40. § Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

41. § (1) Ápolási díjra jogosult a jegyes kivételével a hozzátartozó [Ptk. 685. § *b)* pont], ha önmaga ellátására képtelen, állandó és tartós felügyeletre, gondozásra szoruló 2 év feletti súlyos fogyatékos vagy 18. életévét be nem töltött tartós beteg személy gondozását, ápolását végzi.

(2) Ápolási díj állapítható meg annak a hozzátartozónak is, aki 18. életévét betöltött tartósan beteg személy gondozását végzi, ha az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállnak.

(3) Az ápolási díjról a települési önkormányzat képviselő-testülete dönt.

42. § (1) Nem jogosult ápolási díjra a hozzátartozó, ha

a) az ápolt két hónapot meghaladóan bármilyen nevelési-oktatási, egészségügyi vagy szociális intézményi ellátásban részesül;

b) terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben vagy gyermeknevelési támogatásban részesül;
c) táppénzben, baleseti táppénzben részesül;
d) öregségi és egyéb nyugellátásban, illetőleg, ha nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátásban, az Flt. alapján munkanélküli ellátásban vagy munkanélküliek jövedelempótló támogatásában részesül;
e) jövedelemszerzéssel járó munkaideje a havi teljes munkaidő felét meghaladja.

(2) Az (1) bekezdés *a)* pontja alkalmazásában a napi legfeljebb 4 órás pedagógiai fejlesztő foglalkoztatás nem minősül nevelési-oktatási intézményi ellátásnak.

(3) Az ápolási díjat megállapító szerv megszünteti az ápolási díj folyósítását, ha az ápoló a kötelezettségét nem teljesíti.

43. § Az ápolási díj megállapítása iránti kérelemhez csatolni kell a háziorvos arra vonatkozó szakvéleményét, hogy az ápolt önmaga ellátására képtelen, állandó és tartós felügyeletre, gondozásra szorul.

44. § (1) A 41. § (1) bekezdésében szabályozott esetekben az ápolási díj összege nem lehet kevesebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegénél.

(2) A 41. § (2) bekezdése alapján megállapított ápolási díj összege nem lehet kevesebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 60%-ánál.

(3) Az ápolási díj folyósításának időtartama szolgálati időre jogosít. Az ápolási díjban részesülő személy az ellátás után nyugdíjjárulék fizetésére kötelezett. A települési önkormányzat az ápolási díj folyósításának időtartamára a társadalombiztosítási járulék nyugdíjbiztosítási ágazatára jutó járulék fizetésére kötelezett.

Átmeneti segély

45. § (1)[1] A települési önkormányzat képviselő-testülete a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére a rendeletében meghatározott átmeneti segélyt nyújt. Átmeneti segély pénzintézeti tevékenységnek nem minősülő kamatmentes kölcsön formájában is nyújtható.

(2) Elsősorban azokat a személyeket indokolt átmeneti segélyben részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni, vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások, különösen betegség, elemi kár miatt anyagi segítségre szorulnak.

Temetési segély

46. § (1) A települési önkormányzat képviselő-testülete temetési segélyt nyújthat annak, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartására köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti. A segély összege nem lehet kevesebb a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek 10%-ánál, de elérheti annak teljes összegét, ha a temetési költségek viselése a kérelmezőnek vagy családjának a létfenntartását veszélyezteti.

(2) Temetési segély nem állapítható meg annak, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem eléri az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát.

III. Fejezet

Természetben nyújtott szociális ellátások

47. § (1) A képviselő-testület döntése alapján pénzbeli ellátás helyett természetbeni szociális ellátás formájában nyújtható

1 Helyesbítette: Magyar Közlöny 1993/24.

a) a lakásfenntartási támogatás;
b) az átmeneti segély;
c) a temetési segély.

(2) A pénzbeli ellátás helyett nyújtott természetbeni ellátás különösen az élelmiszer, a tankönyv, a tüzelősegély, a közüzemi díjak kifizetése, a gyermekintézmények térítési díjának kifizetése.

Köztemetés

48. § (1) A haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzatnak kell gondoskodnia annak a vagyontalan személynek közköltségen történő eltemettetéséről, akinek nincs vagy nem lelhető fel tartásra köteles és képes hozzátartozója.

(2) Ha utólag jut az önkormányzat tudomására, hogy a közköltségen eltemetett után olyan vagyon maradt, amelyből a temetés költsége fedezhető lett volna, akkor a költségeket hagyatéki teherként a területileg illetékes közjegyzőnél be kell jelenteni.

(3) Ha a közköltségen eltemetett személy tartásáról másnak kellett volna gondoskodnia, a tartásra köteles személyt vagy az örököst a köztemetés költségeinek megtérítésére kell kötelezni.

(4) Az (1) bekezdés szerinti önkormányzat a meghalt személy utolsó állandó lakóhelye szerinti települési önkormányzattól igényelheti a köztemetés költségeinek megtérítését.

Közgyógyellátás

49. § (1) A szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapot megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentésére közgyógyellátási igazolvány (a továbbiakban: igazolvány) állítható ki.

(2) A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítás által támogatott egyes gyógyszerekre és gyógyászati segédeszközökre, protetikai és fogszabályozó eszközökre, ideértve ez utóbbiak javításának költségeit is, valamint a járóbeteg szakellátás keretében gyógyfürdőben nyújtott fizioterápiás kezelésre (a továbbiakban együtt: gyógyszer).

50. § (1) Közgyógyellátásra jogosult
a) a bentlakásos gyermek- és ifjúságvédelmi intézményben lakó, az intézeti elhelyezett, az intézeti és állami nevelt kiskorú;
b) a rendszeres szociális segélyben részesülő;
c) a pénzellátásban részesülő hadigondozott;
d) a sorkatonai családi segélyben részesülő;
e) a központi szociális segélyben részesülő;
f) a rokkantsági járadékos;
g) az, aki I., II. csoportú rokkantsága alapján részesül nyugellátásban, baleseti nyugellátásban;
h) az, aki után szülője vagy eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül.

(2) A települési önkormányzat képviselő-testülete az (1) bekezdésben foglaltakon kívül annak is megállapíthatja a közgyógyellátásra való jogosultságát, aki szociálisan rászorult és gyógyszerköltsége olyan magas, hogy azt létfenntartása veszélyeztetése nélkül nem képes viselni.

(3) Közgyógyellátásra jogosult az (1) bekezdés *b)–e)* pontjaiban említett személlyel együtt élő házastárs, élettárs és kiskorú gyermek is; részükre a közgyógyellátásra jogosító igazolványt külön-külön kell kiállítani.

(4) A közgyógyellátás keretében rendelhető, a 49. § (2) bekezdésében megjelölt körbe tartozó ellátásokat külön jogszabály tartalmazza.

(5) A jogosult számára kizárólag a személyes szükségletének kielégítéséhez szükséges gyógyszer rendelhető.

51. § (1) Az igazolványt a jogosult állandó lakóhelye szerint illetékes jegyző állítja ki.

(2) Ha az 50. § (1) bekezdésében meghatározott esetben a közgyógyellátásra jogosultság alapja nem az önkormányzat vagy a jegyző döntése, az igazolvány kiállítása feltételének fennállásáról a jegyzőt – a jogosult kérelmére – az ellátás megállapításáról döntő szerv értesíti.

(3) Az 50. § (2) bekezdése esetében a kiállítás alapja a települési önkormányzat képviselő-testületének döntése.

52. § (1) A közgyógyellátásra jogosultak esetén a 18. § *a)–g)* pontjaiban foglaltakon túl a nyilvántartásnak tartalmaznia kell az igazolvány sorszámát is.

(2) A jegyző évente ellenőrzi az 50. § (1) bekezdés alapján kiadott igazolvány kiállítása okának fennállását.

53. § (1) Az 50. § (2) bekezdés alapján kiállított igazolvány után a települési önkormányzat térítést fizet. A térítés az igazolvány kiállítását követő 1 év időtartamra szól. A térítés összege az átutalás időpontjában érvényes öregségi nyugdíj legkisebb összegének 50%-a, amelyet a kiállítástól számított három napon belül az önkormányzat székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) társadalombiztosítási igazgatóságnak (a továbbiakban: társadalombiztosítási szerv) át kell utalni.

(2) A társadalombiztosítási szerv a hozzá érkező átutalást az igazolványon három napon belül igazolja. Az igazolvány érvényességéhez a társadalombiztosítási szerv igazolása szükséges.

(3) Amennyiben a közgyógyellátásra jogosult az igazolvány kiállítását követően fél éven belül meghal vagy elveszíti jogosultságát, az önkormányzat visszaigényelheti a befizetett térítési díj felét.

Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

54. § A szociálisan rászorult személy részére a társadalombiztosítás egészségügyi szolgáltatásának igénybevételére jogosító igazolványt (a továbbiakban: igazolvány) kell kiállítani akkor, ha a Ttv. alapján egészségügyi szolgáltatásra nem jogosult.

55. § (1) Az igazolvány kiállítása szempontjából szociálisan rászorultnak kell tekinteni különösen azt a személyt, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét nem éri el. A jövedelem megállapításánál a kérelem benyújtását megelőző három hónap havi átlagát kell figyelembe venni, és azt csökkenteni kell a 38. § (4) bekezdésében meghatározott – erre az időszakra eső – költségekkel.

(2) A jegyző

a) megállapítja és évente felülvizsgálja a rászorultság tényét;

b) kiadja és érvényesíti az igazolványt;

c) a rászorultság megszűnésekor az igazolványt visszavonja.

IV. Fejezet

Személyes gondoskodást nyújtó ellátások

I. cím

Az ellátások formái

56. § (1) A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást nyújtó ellátást (a továbbiakban: személyes gondoskodás) az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják.

(2) A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alap- és szakosított ellátásokat.

57. § (1) A személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális alapellátási formák biztosítják

a) a gyermekek napközbeni ellátását;

b) az étkeztetést;

c) a házi segítségnyújtást, valamint

d) a családsegítést.

(2) A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátást nyújtanak

a) a külön törvényben meghatározott közoktatási intézménynek nem minősülő bentlakásos gyermekintézmények;

b) az ápolást-gondozást nyújtó intézmények;

c) a rehabilitációs intézmények;

d) a nappali ellátást nyújtó intézmények;

e) az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények és

f) az egyéb speciális szociális intézmények.

58. § A helyi önkormányzatok, valamint az önkormányzatokkal szerződéses jogviszony alapján önkormányzati feladatokat ellátó természetes és jogi személyek a személyes gondoskodást az e törvényben, valamint a külön jogszabályban a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekre meghatározott feltételek szerint biztosítják.

II. cím

Alapellátások

59. § Az alapellátás körébe tartozó ellátások, szolgáltatások közül a 62–63. §-okban szabályozott ellátások, szolgáltatások igénybevételének lehetőségét valamennyi településen biztosítani kell.

Gyermekek napközbeni ellátása

60. § (1) A gyermekek napközbeni ellátásaként annak a gyermeknek nappali felügyeletét, gondozását, nevelését és étkeztetését kell megszervezni,

a) akinek szülei, nevelői, gondozói (a továbbiakban: szülő) munkavégzésük vagy betegségük miatt a napközbeni ellátást nem képesek biztosítani;

b) akinek a testi, illetve szellemi fejlődése állandó napközbeni ellátást igényel;

c) akit egyedülálló személy nevel és időszakonként nem képes a napközbeni ellátást biztosítani;

d) akivel együtt a családban három vagy több kiskorú van, kivéve azt, akire nézve eltartója gyermekgondozási segélyben, gyermekgondozási díjban vagy ápolási díjban részesül;

e) aki részére a szülő szociális helyzete miatt a napközbeni ellátást nem képes biztosítani.

(2) Az (1) bekezdés *c)* pontjának alkalmazásában egyedülálló az is, akinek a gyermek napközbeni ellátásáról azért kell egyedül gondoskodnia, mert a másik szülő a napközbeni ellátásban nem tud részt venni.

61. § A napközbeni ellátás a helyi igényeknek megfelelően nappali, hetes, vagy hosszabb időszakra szóló gondozás keretében is megszervezhető, különösen bölcsődében, óvodában, napközi otthonban.

Étkeztetés

62. § (1) Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani.

(2) Étkeztetésben kell részesíteni azt az igénylőt, illetve általa eltartottat is, aki kora vagy egészségi állapota miatt nem képes az (1) bekezdés szerinti étkezésről más módon gondoskodni.

Házi segítségnyújtás

63. § Házi segítségnyújtás keretében kell gondoskodni

a) azokról a személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek, és róluk nem gondoskodnak;

b) azokról a gyermekekről, akik részére nappali vagy bentlakásos intézményben történő állandó vagy időszakos ellátás nem biztosítható (beteg, kórokozó-hordozó stb.) és a szülők a gyermek napközbeni ellátását nem, vagy csak részben tudják megoldani.

Családsegítés

64. § A családsegítés az életvezetési problémákkal, szociális gondokkal küzdő családok, illetve személyek szociális és mentálhigiénés ellátása.

65. § (1) A családsegítés feladatait a családsegítő szolgálat működésével vagy külön jogszabályban megállapított képesítési előírásoknak megfelelő családsegítő foglalkoztatásával kell megoldani (a továbbiakban: családsegítő szolgálat).

(2) A családsegítő szolgálat tevékenysége körében

a) közreműködik az igénylő

– családi gondjainak rendezésében,

– életvitelét hátrányosan befolyásoló okok feltárásában, illetve megszüntetésében,

– mentális problémáinak megoldásában;

b) az igénylő kérelmére, problémáinak rendezése érdekében életvezetési és egyéb tanácsokat ad, segítséget nyújt;

c) folyamatosan figyelemmel kíséri a működési területén élő lakosság szociális helyzetét;

d) kezdeményezi a települési önkormányzatnál

– az önkormányzat kötelező feladatának nem minősülő ellátás helyben történő megszervezését,

– új szociális ellátások bevezetését,

– egyes szociálisan rászorult csoportok, személyek e törvényben meghatározott vagy más speciális ellátását.

(3) A (2) bekezdés *a)–b)* pontjában meghatározott ellátás térítésmentes.

III. cím

Szakosított ellátási formák

66. § Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt a rászorult személyekről az alapellátás keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

Ápolást, gondozást nyújtó intézmények

67. § (1) Az önmaguk ellátására nem vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, mentális gondozásáról, valamint egészségügyi ellátásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) az ápolást, gondozást nyújtó intézményben kell gondoskodni.

(2) Ápolást, gondozást nyújtó intézmény különösen az idősek otthona, a pszichiátriai betegek otthona és a fogyatékosok otthona.

68. § (1) Az idősek otthonában elsősorban azoknak a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek (a továbbiakban: időskorúak) ápolását, gondozását végzik, akiknek egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel.

(2) Az idősek otthonába az a 18. életévét betöltött személy is felvehető, aki betegsége miatt nem tud önmagáról gondoskodni.

(3) Ha az (1) és (2) bekezdésben említett személy pszichiátriai vagy szenvedélybetegségben szenved, ellátásáról más intézmény keretében kell elkülönítetten gondoskodni.

69. § (1) A fogyatékosok otthonába az a súlyos és középsúlyos értelmi vagy halmozottan fogyatékos személy vehető fel, aki nem, vagy csak részben oktatható, képezhető, foglalkoztatható, és gondozására csak intézményi keretek között van lehetőség.

(2) A fogyatékosok otthonában indokolt esetben az enyhe értelmi fogyatékos személy is elhelyezhető.

70. § (1) A fogyatékosok otthonában lakók részére biztosítani kell a fogyatékosságuknak megfelelő képességfejlesztő, terápiás vagy munka jellegű foglalkoztatás lehetőségét is.

(2) A fogyatékosok otthonában elhelyezett képezhető fogyatékosok oktatásáról gondoskodni kell.

71. § A pszichiátriai betegek otthonában azoknak a személyeknek az ápolását, gondozását végzik, akik számottevő pszichiátriai kezelést nem igényelnek, nem veszélyeztető állapotúak, nem is rehabilitálhatóak, viszont önálló életvitelre nem képesek és állandó intézeti gondoskodást igényelnek.

Rehabilitációs intézmények

72. § (1) A rehabilitációs intézmény a bentlakók önálló életvezetési képességének kialakítását, illetve helyreállítását szolgálja.

(2) Rehabilitációs intézmény különösen a pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye és a fogyatékosok rehabilitációs intézménye.

73. § (1)[1] A pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek rehabilitációs intézményében azt a 18. életévét betöltött pszichiátriai, illetve szenvedélybeteget kell ellátni, aki rendszeres vagy akut gyógyintézeti kezelésre nem szorul és utógondozására nincs más mód.

(2) A pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek rehabilitációs intézményében a gondozottak részére képzési, munka jellegű vagy terápiás foglalkoztatást kell szervezni és elő kell készíteni a családi és lakóhelyi környezetükbe történő visszatérésüket.

74. § (1) A fogyatékosok rehabilitációs intézménye azoknak a nem tanköteles enyhe vagy középsúlyos értelmi fogyatékos, valamint mozgás-, illetőleg látássérült személyeknek az elhelyezését szolgálja, akiknek oktatása, képzése, átképzése és rehabilitációs célú foglalkoztatása csak intézményi keretek között valósítható meg.

(2) A fogyatékosok rehabilitációs intézménye előkészíti az ott élők családi és lakóhelyi környezetbe történő visszatérését, valamint megszervezi az intézményi ellátás megszűnését követő utógondozást.

Nappali ellátást nyújtó intézmények

1 Helyesbítve: Magyar Közlöny 1993/24.

75. § (1) A nappali ellátást nyújtó intézmények elsősorban a saját otthonukban élők részére biztosítanak lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére.

(2) Nappali ellátást nyújtó intézmény különösen az idősek klubja, a fogyatékosok nappali intézménye, a nappali melegedő, a szenvedélybetegek nappali intézménye.

76. § (1) Az idősek klubja a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes időskorúak napközbeni gondozására szolgál.

(2) Az idősek klubjába felvehető az a 18. életévét betöltött személy is, aki egészségi állapotára figyelemmel az (1) bekezdésben meghatározott támogatásra szorul.

(3) Az idősek klubjában gondozottak részére legalább heti egy alkalommal orvosi ellátást kell biztosítani.

77. § (1) A fogyatékosok nappali intézménye a harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes fogyatékosok napközbeni gondozására, foglalkoztatására és nevelésére szolgáló, a közoktatás körébe nem tartozó ellátási forma.

(2) Rendkívül indokolt esetben gondozható a fogyatékosok nappali intézményében az a személy is, akire nézve szülője vagy más hozzátartozója gyermeknevelési támogatásban vagy ápolási díjban részesül.

78. § (1) A nappali melegedő elsősorban a hajléktalan személyek nappali tartózkodására nyújt lehetőséget.

(2) Az (1) bekezdés szerinti szolgáltatásért nem lehet térítési díj fizetését igényelni.

79. § (1) A szenvedélybetegek nappali intézménye a szenvedélybetegséggel küzdő személyek napközbeni ellátását, gondozását végzi.

(2) A szenvedélybetegek nappali intézményében elsősorban azokat a személyeket kell gondozni,

a) akiket szenvedélybetegségük miatt – korábban – fekvőbeteg-gyógyintézetben kezeltek, illetve rehabilitációs intézményben gondoztak;

b) akik az *a)* pontban megjelölt intézményi kezelés, gondozás megelőzése miatt erre rászorulnak.

Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények

80. § (1) Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények ideiglenes jelleggel, folyamatos ellátást, illetve éjszakai benttartózkodást biztosítanak.

(2) Ha az e törvényben és az önkormányzat rendeletében meghatározott igénybe vevők köre lehetővé teszi, egy intézmény keretében több átmeneti típusú ellátás is megszervezhető.

(3) Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények típusai különösen

a) a gyermekek átmeneti otthona;

b) az időskorúak gondozóháza;

c) a fogyatékosok gondozóháza;

d) a hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szál-lása.

81. § (1) A gyermekek átmeneti otthonában az a harmadik életévét betöltött, családban élő kiskorú helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül maradt vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett.

(2) A gyermekek átmeneti otthonában elhelyezett kiskorú teljes körű ellátást kap. Az ellátásért nem kell térítési díjat fizetni, ha a törvényes képviselő a 111. § (1) bekezdésében meghatározott beleegyező nyilatkozatot nem adta meg.

82. § Az idősek gondozóházába azok az időskorúak, valamint azok a 18. életévüket betöltött beteg személyek vehetők fel, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni.

83. § A fogyatékosok gondozóházában azok a fogyatékos személyek helyezhetők el, akiknek ellátása családjukban nem biztosított, vagy az átmeneti elhelyezést a család tehermentesítése teszi indokolttá.

84. § (1) A hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása a hajléktalan személyek éjszakai pihenésére vagy időleges tartózkodására szolgáló intézmény.

(2) Az éjjeli menedékhelyen térítési díj fizetését nem lehet igényelni.

85. § A Népjóléti Minisztérium szervezi

a) a 16. életévüket betöltött mozgássérültek és látássérültek intézményi keretek között történő rehabilitációs célú oktatását, képzését, valamint munkára való felkészítését;

b) a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt fiatalkorúak intézeti ellátását.

IV. cím

A személyes gondoskodás megszervezésére köteles szervek

86. § A települési önkormányzat, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat a személyes gondoskodás keretében köteles gondoskodni

a) az 59–65. §-ok szerinti alapellátásról, valamint

b) az alapellátás keretében nem gondozható rászorultak szakosított ellátáshoz való hozzájutásáról.

87. § Az a települési önkormányzat, amelyiknek területén

a) kétezernél több állandó lakos él, idősek nappali ellátását nyújtó intézményi szolgáltatást;

b) tízezernél több állandó lakos él, az *a)* pontban foglalt ellátást, valamint az idősek átmeneti elhelyezését szolgáló intézményt;

c) húszezernél több állandó lakos él, a *b)* pontban foglalt ellátást, valamint nappali ellátást nyújtó intézményi formákat;

d) harmincezernél több állandó lakos él, a *c)* pontban foglalt ellátást, valamint átmeneti elhelyezési formákat köteles biztosítani.

88. § A megyei és a fővárosi önkormányzat (a továbbiakban: megyei önkormányzat) gondoskodik azoknak a szakosított ellátásoknak a megszervezéséről, amelyek biztosítására e törvény alapján a települési önkormányzat nem köteles.

89. § (1) A 87. §-ban meghatározott önkormányzatok ellátási kötelezettsége a település lakosságára, valamint a településen életvitelszerűen tartózkodó hajléktalanokra terjed ki, kivéve, ha az intézményt intézményfenntartó társulás keretében más önkormányzattal közösen tartják fenn, vagy az intézménnyel nem rendelkező önkormányzattal kötött szerződésben a fenntartó az ellátást más önkormányzat lakosaira kiterjedően is vállalta.

(2) Ha az (1) bekezdésben foglaltak szerint az intézmény ellátási területe a fenntartó önkormányzat illetékességi területét meghaladja, az intézmény keretében nyújtott szolgáltatásokat – eltérő megállapodás hiányában – valamennyi beutalt részére azonos feltételekkel kell biztosítani.

(3) A (2) bekezdést kell alkalmazni az intézményi ellátás megszüntetése esetén is.

90. § (1) A megyei önkormányzat által fenntartott szakosított ellátást nyújtó szociális intézmények ellátási területe az egész megyére kiterjed. Az intézménnyel nem rendelkező önkormányzat megállapodhat a megyei önkormányzattal abban, hogy a települése lakosainak ellátását az általa meghatározott intézményben biztosítsák.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései irányadók akkor is, ha az intézmény székhelye szerinti települési önkormányzat a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 69. §-ának (2) bekezdése alapján önként vállalt önkormányzati feladatkörébe vonta az intézmény fejlesztését és irányítását. Ilyen esetben a megállapodást a települési önkormányzatok kötik meg.

(3) Az intézményt fenntartó önkormányzat az intézménnyel nem rendelkező önkormányzat kérésére az ellátást nem tagadhatja meg, ha e törvény hatálybalépésekor vagy külön megállapodásuk alapján az ellátást már biztosította.

(4) Az intézmények ellátási területének meghatározásánál tekintettel kell lenni arra is, hogy az intézmény és az intézményben ellátottak lakóhelye közötti távolság lehetőleg ne haladja meg a 100 km-t.

91. § (1) A személyes gondoskodás biztosítására kötelezettek feladataikat maguk, vagy az e törvényben foglaltak szerint más szervekkel, személyekkel történt szerződéskötés útján is elláthatják.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései nem alkalmazhatók a 85. § *b)* pontjában említett ellátásra.

92. § (1) A helyi önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról rendeletet alkot.

(2) Ha törvény másként nem rendelkezik, a helyi önkormányzat az (1) bekezdés szerinti rendeletben szabályozza

a) az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodás formáit;

b) az önkormányzat által biztosított ellátás igénybevételére irányuló kérelem benyújtásának módját;

c) azt, hogy az intézményvezető milyen esetekben köteles külön eljárás nélkül ellátást nyújtani;

d) azt, hogy külön eljárás keretében milyen esetekben biztosítható ellátás;

e) az ellátás megszüntetésének eseteit és módjait;

f) a személyes gondoskodásért fizetendő térítési díjak mértékét, a fizetésre kötelezettek körét, a térítési díj csökkentésének, illetve elengedésének eseteit és módjait.

V. Fejezet

Az intézményi jogviszony

I. cím

Általános szabályok

Az ellátás igénybevételének módja

93. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevétele önkéntes, az az ellátást igénylő kérelmére történik. Ha az ellátást igénylő cselekvőképtelen, a kérelmet törvényes képviselője terjeszti elő. A korlátozottan cselekvőképes személy kérelmét törvényes képviselőjének beleegyezésével terjesztheti elő. Ha közöttük a kérelem kérdésében vita van, arról a gyámhatóság dönt.

(2) Ha az önkormányzat rendelete eltérően nem rendelkezik, az ellátás iránti kérelmet

a) a kérelmező állandó lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat által fenntartott nem bentlakásos intézmény esetében az intézmény vezetőjénél;

b) az a) pontban nem szereplő intézmény esetén a kérelmező állandó lakóhelye szerinti települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál

kell benyújtani.

94. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátás igénybevételét

a) a képviselő-testület (a továbbiakban: beutaló szerv) határozata;

b) a bíróság ideiglenes intézkedést tartalmazó végzése;

c) a bírói ítélet [a továbbiakban *a)–c)* pont alattiak együtt: beutaló határozat]; illetőleg

d) az önkormányzat rendeletében meghatározott körben az intézményvezető intézkedése
alapozza meg.

(2) Ha az intézményvezető az ellátás igénybevételéről nem intézkedik, a kérelmet haladéktalanul megküldi az önkormányzat rendeletében meghatározott szervnek.

(3) Ha az ellátás igénybevételét beutaló határozat alapozza meg, a határozat egy példányának megküldésével az ellátást nyújtó intézmény vezetőjét is értesíteni kell. Az intézményvezető a kérelmet, illetve a beutaló határozatot nyilvántartásba veszi és a beérkezés sorrendjében gondoskodik a jogosultak elhelyezéséről.

(4) Az intézmény vezetője a beutalt azonnali elhelyezéséről gondoskodik, ha a beutalt helyzete a soron kívüli elhelyezést indokolja. A soron kívüli elhelyezésre vonatkozó igényt a beutaló határozatban fel kell tüntetni.

Tájékoztatási kötelezettség

95. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátás feltételeiről a kérelem benyújtásakor a kérelmezőt tájékoztatni kell. Az ellátás megkezdésének legkorábbi időpontjáról az intézmény vezetője a jogosultat, illetve hozzátartozóját értesíti.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott értesítés, illetőleg tájékoztatás tartalmazza

a) az igénybevétel megkezdésére fenntartott legalább nyolcnapos határidőt, továbbá az annak elmulasztása esetén követendő eljárást;

b) az intézménybe való felvételre, az intézményi jogviszony létesítéséhez szükséges okiratokra, személyes használati tárgyakra, hozzátartozói nyilatkozatokra, a személyes megjelenésre vonatkozó szabályokat és más, jogszabályban meghatározott feltételeket.

96. § (1) Az intézménybe való felvételkor az intézmény tájékoztatást ad a jogosult és hozzátartozója számára

a) az intézményben biztosított ellátás tartalmáról és feltételeiről;

b) az intézmény által vezetett nyilvántartásokról;

c) a bentlakásos és átmeneti intézményi elhelyezéskor a jogosult és hozzátartozói közötti kapcsolattartás, különösen a látogatás, a távozás és a visszatérés rendjéről;

d) panaszjoguk gyakorlásának módjáról;

e) az intézményi jogviszony megszűnésének eseteiről;

f) az intézmény házirendjéről;

g) a fizetendő térítési díjról, teljesítési feltételeiről, továbbá a mulasztás következményeiről.

(2) A jogosult és hozzátartozója az intézménybe való felvételkor köteles

a) nyilatkozni az (1) bekezdésben meghatározott tájékoztatásban foglaltak tudomásulvételéről, tiszteletben tartásáról;

b) adatokat szolgáltatni az intézményben e törvény alapján vezetett nyilvántartásokhoz;

c) nyilatkozni arról, hogy a szociális ellátásra való jogosultság feltételeit és a jogosult, továbbá a közeli hozzátartozója személyazonosító adataiban beállott változásokat haladéktalanul közli az intézmény vezetőjével.

A jogosultak érdekvédelme

97. § Ha az intézmény házirendjét a fenntartó jóváhagyta, azt az intézményben jól látható helyen ki kell függeszteni, és gondoskodni kell arról, hogy az a jogosultak, a hozzátartozóik és az intézmény dolgozói számára folyamatosan hozzáférhető legyen.

98. § (1) A jogosult és hozzátartozója a házirendben foglaltak szerint panasszal élhet az intézmény vezetőjénél vagy az érdekképviseleti fórumnál (a továbbiakban: panasz kivizsgálására jogosult)

a) az intézményi jogviszony megsértése, különösen személyiségi jogainak, kapcsolattartásának sérelme, továbbá az intézmény dolgozóinak szakmai, titoktartási és vagyonvédelmi kötelezettségei megszegése esetén, vagy

b) az ellátás körülményeit érintő kifogások orvoslása érdekében.

(2) A panasz kivizsgálására jogosult köteles 15 napon belül írásban értesíteni a panasztevőt az elé terjesztett panasz kivizsgálásának eredményéről. A szükséges intézkedések egyidejű megtételével felhívja a figyelmet a sérelem orvoslásának esetleges más módjaira is.

(3) A jogosult vagy hozzátartozója panaszával az intézmény fenntartójához fordulhat, ha a panasz kivizsgálására jogosult határidőben nem intézkedik, vagy az intézkedéssel nem ért egyet.

99. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény fenntartója az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, illetőleg a beutaló helyi önkormányzattal való megállapodás alapján köteles meghatározni az intézményi jogviszonyban állók és az ellátásra jogosultak érdekvédelmét szolgáló fórum (a továbbiakban: érdekképviseleti fórum) megalakításának és tevékenységének szabályait.

(2) Választás alapján az érdekképviseleti fórum tagjai

a) az intézményben ellátásban részesítettek, illetőleg hozzátartozóik képviselői;

b) az intézmény dolgozóinak képviselői;

c) az intézményt fenntartó helyi önkormányzat, illetve szervezet képviselői.

(3) A (2) bekezdés *a)* pontjában meghatározott tagok száma nem lehet kevesebb a *b)–c)* pont szerinti tagok összlétszámánál.

(4) Az érdekképviseleti fórum dönt az elé terjesztett intézményi panaszokról, továbbá intézkedéseket kezdeményezhet a beutaló, a fenntartó helyi önkormányzatnál, az intézmény ellenőrzését ellátó hatóságnál, illetőleg más, hatáskörrel rendelkező szervnél.

(5) Az érdekképviseleti fórum működésének részletes szabályait a házirend tartalmazza.

Az intézményi jogviszony megszűnése

100. § (1) Az intézményi jogviszony megszűnik

a) az intézmény jogutód nélküli megszűnésével;

b) a jogosultnak a házirendben meghatározott tartamú indokolatlan távolmaradásával;

c) a jogosultnak, illetve hozzátartozójának a jogviszony megszüntetésére vonatkozó bejelentését követő, a házirendben meghatározott idő elteltével;

d) a jogosult halálával.

(2) Az intézményi jogviszonyt a beutaló szerv megszünteti, ha

a) a beutalás feltételei már nem állnak fenn;

b) a jogosultat másik intézménybe helyezi át.

101. § (1) A 100. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjában foglalt esetben, továbbá, ha az ellátás biztosítása az intézmény vezetőjének intézkedésén alapult, az ellátás megszűnéséről az intézmény vezetője írásban értesíti a jogosultat, illetőleg törvényes képviselőjét.

(2) Az intézmény vezetője az ellátást nem szüntetheti meg, ha azzal a jogosult nem ért egyet, feltéve, hogy az értesítés kézhezvételétől számított nyolc napon belül a 100. § (1) bekezdés *a)* pontjában említett esetben az intézményt fenntartóhoz, a 100. § (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott esetben pedig a beutaló szervhez fordult. Ilyen esetben az ellátást a fenntartó, illetve a beutaló szerv döntéséig változatlan feltételek mellett kell biztosítani.

102. § Ha az intézményi jogviszony a 100. § (2) bekezdésében meghatározott okból szűnik meg, a képviselő-testület az ellátás megszüntetéséről – a megszűnés időpontját is meghatározva – a jogosultat, illetőleg törvényes képviselőjét, valamint az intézmény vezetőjét a határozat egy példányának megküldésével értesíti.

103. § Az intézményi jogviszony megszűnése esetén az intézmény vezetője értesíti a jogosultat, illetve törvényes képviselőjét

a) a személyes használati tárgyak és a megőrzésre átvett értékek, vagyontárgyak elvitelének határidejéről, rendjéről és feltételeiről;

b) az esedékes, illetve hátralékos térítési díj befizetési kötelezettségéről;

c)[1] az intézménnyel, illetve a jogosulttal szembeni követelésről, kárigényről, azok esetleges előterjesztési és rendezési módjáról.

104. § Ha a jogosult korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen, a 95–100. §-ban szabályozott, jogi következményekkel járó cselekmények és jognyilatkozatok tekintetében a hozzátartozóra vonatkozó rendelkezéseket a törvényes képviselőre kell alkalmazni.

II. cím

Egyes intézményekre vonatkozó külön szabályok

A bentlakásos szociális intézményekre vonatkozó külön szabályok

105. § (1) A bentlakásos szociális intézményekbe történő beutaló határozatnak tartalmaznia kell, hogy a beutalás határozott vagy határozatlan időre szól.

(2) A jogosult kérelmére, legfeljebb hat hónapi időtartamig ideiglenesen is beutalható. Ideiglenes beutalás esetén a jogosultnak a fennálló lakásbérleti jogviszonya nem szüntethető meg.

(3) A bentlakásos intézmény köteles a jogosultak értékeinek és vagyontárgyainak megőrzéséről gondoskodni.

(4) Az érték- és vagyonmegőrzés módjáról, az abból kizárt tárgyakról a házirendben kell rendelkezni.

106. § A bentlakásos szociális intézmény vezetője köteles értesíteni, illetve tájékoztatni a jogosultat és az általa megjelölt hozzátartozóját

a) a jogosult állapotáról, annak lényeges változásáról;

b) az egészségügyi intézménybe való beutalásáról;

c) az ellátás biztosításában felmerült akadályoztatásról, az ellátás ideiglenes szüneteltetéséről;

d) az áthelyezés kezdeményezéséről, illetőleg kérelmezéséről;

e) a díjfizetési hátralék következményeiről, valamint a behajtás érdekében kezdeményezett intézkedéséről.

107. § Az intézmény vezetője köteles gondoskodni

a) a jogosult és hozzátartozói közötti személyes kapcsolattartás kulturált és zavartalan körülményeiről, az intézményben megfelelő helyiség biztosításával;

b) az intézményi dolgozók foglalkozásbeli titoktartási kötelezettségének érvényesítéséről és a jogosult személyiségi jogainak tiszteletben tartásáról.

108. § (1) Ha a bentlakásos szociális intézményi elhelyezés határozott időre szól, annak lejárta előtt a beutaló szerv megvizsgálja, hogy a beutalás feltételei továbbra is fennállnak-e.

(2) Ha a beutalás feltételei nem állnak fenn, a beutaló szerv az elhelyezést megszünteti, és erről a beutaltat, valamint a tartására, gondozására kötelezetteket, továbbá az elhelyező intézmény vezetőjét értesíti.

(3) Ha a beutalás időtartama eltelt, azonban a beutalt állapota miatt családi környezetébe nem térhet vissza, a beutaló szerv az elhelyezést további egy évvel meghosszabbíthatja, vagy a jogosultat más, az állapotának megfelelő intézménybe helyezi át.

109. § (1) Ha a beutalás határozatlan idejű vagy határozott időre szólt ugyan, de az abban foglalt időtartam még nem telt el, a más intézménybe történő áthelyezést a jogosult, törvényes képviselője, valamint az intézmény vezetője kezdeményezheti a beutaló szervnél. Az áthelyezést a beutaló szerv is kezdeményezheti.

---

1 Helyesbítve: Magyar Közlöny 1993/24.

(2) A beutaló szerv és az intézmény vezetője az áthelyezést akkor kezdeményezheti, ha a jogosult

a) egészségi állapotának megváltozása miatt indokolt,

b) az adott intézményben állapotára tekintettel tovább nem rehabilitálható,

c) a házirendet többször, súlyosan megsérti.

(3) Az áthelyezésről a beutaló szerv határozattal dönt.

(4) A (2) bekezdés *a)–b)* pontjában meghatározott esetekben a jogosult kezelőorvosának javaslatát, valamint a jogosult, illetve törvényes képviselőjének egyetértő nyilatkozatát is be kell szerezni.

110. § (1) A határozatlan időre szóló beutalás esetén meg kell szüntetni az intézményi ellátást, ha

a) a beutalt egészségi állapota és megváltozott szociális helyzete miatt további intézményi ellátás nem szükséges;

b) a beutalt képzésre, munkavégzésre, foglalkoztatásra alkalmatlan és ellátása intézményen kívül is biztosított;

c) a megszüntetést a beutalt vagy törvényes képviselője kéri.

(2) Az intézményi ellátás megszüntetéséről az (1) bekezdés *a)–b)* pontjában foglalt esetben a beutaló szerv dönt, a *c)* pontban foglalt esetben pedig az intézményvezető intézkedik. A meghozott döntésről, illetve intézkedésről a beutaltat, a beutaló szervet, az intézményt, valamint az intézményt fenntartó önkormányzatot is értesíteni kell.

A gyermekek átmeneti otthonára vonatkozó külön szabályok

111. § (1) A gyermekek átmeneti otthonban történő elhelyezéséhez be kell szerezni a kiskorú törvényes képviselőjének beleegyező nyilatkozatát. Ha a törvényes képviselő beleegyező nyilatkozata nem szerezhető be, a kiskorút legfeljebb 5 napra lehet átmeneti otthonban elhelyezni.

(2) Ha a kiskorú elhelyezésének indokai előreláthatóan továbbra is fennállnak, az intézmény vezetője értesíti a gyámhatóságot a szükséges intézkedések megtétele érdekében.

(3) Az elhelyezést azonnal meg kell szüntetni, ha

a) azt a törvényes képviselő kéri;

b) az elhelyezés indokai megszűntek.

(4) A gyermekek átmeneti otthonának az ott elhelyezett gyermekek oktatásáról gondoskodnia kell.

A rehabilitációs intézményekre vonatkozó külön szabályok [1]

112. § (1) A rehabilitációs intézménybe történő beutalás időtartama nem haladhatja meg az öt évet.

(2) A rehabilitációs intézményekbe történő beutaló határozathoz csatolni kell

a) pszichiátriai és szenvedélybetegeknél a területileg illetékes fekvőbeteg-gyógyintézet pszichiátriai osztálya vezetőjének szakvéleményét,

b) fogyatékos személyeknél a pálya- és munkaalkalmassági vizsgálatot végző szervnek a szakvéleményét.

(3) A rehabilitációs intézmény vezetője a (2) bekezdés szerinti szakvélemény felülvizsgálatát kérheti a megyei (fővárosi) tisztifőorvos által kijelölt szakértői bizottságtól, ha az ügy összes körülményeire tekintettel az a véleménye, hogy a beutalt rehabilitációra nem alkalmas, vagy az elhelyezést más típusú intézményben kell biztosítani.

---

1 Helyesbítve: Magyar Közlöny 1993/24.

(4) Ha a rehabilitációs intézmény vezetője a szakvélemény felülvizsgálatát kérte, a beutalt az intézményben csak ideiglenesen helyezhető el. Vissza kell vonni a beutaló határozatot, illetve az ideiglenes elhelyezést meg kell szüntetni, ha a szakvélemény felülvizsgálata során a beutalás feltételeinek hiányát állapítják meg. Ebben az esetben a beutaló szerv a kérelmező ellátását – állapotának megfelelő – más személyes gondoskodási formában biztosítja.

113. § (1) A rehabilitációs intézményben elhelyezett jogosultak állapotát folyamatosan figyelemmel kell kísérni. Ha a beutaló határozatban foglalt időtartam vagy a beutalástól számított öt év eltelt, illetőleg pszichiátriai és szenvedélybetegek esetében, ha a beutalt kéri, a 112. § (3) bekezdésében meghatározott szakértői bizottság megvizsgálja a gondozás további szükségességét.

(2) A szakértői bizottság vizsgálatának eredményéről az intézmény vezetője a jogosultat, illetve a törvényes képviselőjét, valamint a beutaló szervet tájékoztatja.

(3) Ha a szakértői bizottság véleménye alapján a beutalt rehabilitációs intézményben tovább nem gondozható vagy a beutalás feltételei már nem állnak fenn, az intézmény vezetője a (2) bekezdésben meghatározott személyeket, illetve szervet haladéktalanul tájékoztatja és

a) a gondozás megszüntetését vagy

b) a beutalt áthelyezését kezdeményezi.

(4) Ha a beutaló határozatban vagy a 112. § (1) bekezdésében foglalt időtartam eltelt, de a szakértői bizottság véleménye alapján a jogosult további gondozása szükséges, a beutaló szerv a beutalás időtartamát meghosszabbíthatja.

III. cím

Térítési díj

114. § (1) Ha e törvény másként nem rendelkezik, a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokért térítési díjat kell fizetni.

(2) A térítési díjat az e törvényben meghatározottak szerint

a) az ellátást igénybe vevő jogosult;

b) átmeneti vagy tartós bentlakásos intézmény esetén a jogosult tartására, gondozására köteles és képes hozzátartozó [a továbbiakban az *a)–b)* pont alattiak: kötelezett] köteles megfizetni.

(3) Ha a kötelezett jövedelemmel, készpénz vagyonnal vagy a térítési díj alapjául szolgáló ingó vagy ingatlan vagyonnal nem rendelkezik, illetve tartására, gondozására köteles és képes hozzátartozója nincs, részére a fenntartó ingyenes ellátást köteles biztosítani.

115. § (1)[1] A személyes gondoskodás körébe tartozó szociális ellátások térítési díját (a továbbiakban: intézményi térítési díj) az intézményt fenntartó szerv évente egyszer – minden év március 31-ig – állapítja meg.

(2) Ha az ellátás igénybevételét beutaló határozat alapozza meg, a kötelezett által fizetendő térítési díj összegéről (a továbbiakban: személyi térítési díj) a beutaló határozatban rendelkezni kell. Ha az elhelyezésről az önkormányzat rendelete alapján az intézmény vezetője intézkedik, a személyi térítési díj összegéről az intézmény vezetője írásban tájékoztatja a térítési díj fizetésére kötelezettet. A személyi térítési díj nem haladhatja meg az intézményi térítési díj összegét. A személyi térítési díjat a kötelezett havonta utólag fizeti.

(3) A személyi térítési díj összege az önkormányzat rendeletében foglaltak szerint csökkenthető, illetve elengedhető, ha a kötelezett jövedelmi és vagyoni viszonyai ezt indokolttá teszik.

---

1 Helyesbítve: Magyar Közlöny 1993/24.

116. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó szociális alapellátás keretében biztosított szolgáltatás személyi térítési díjának megállapításánál a kötelezett rendszeres havi jövedelme vehető figyelembe.

(2) A 62. § szerinti étkeztetés intézményi térítési díjának alapja az élelmezés nyersanyagköltségének, valamint az étkeztetés megszervezésével kapcsolatos rezsiköltségnek egy ellátottra jutó napi összege (a továbbiakban: élelmezési térítés). Az étkeztetésért fizetendő személyi térítési díj, amely az élelmezési térítés és az igénybe vett étkezések számának szorzata, nem haladhatja meg az ellátást igénybe vevő rendszeres havi jövedelmének 25%-át.

(3) A 63. § szerinti házi segítségnyújtás keretében biztosított ellátás intézményi térítési díja az ellátásra fordított költségek alapján megállapított óradíj. Az ellátásért fizetendő személyi térítési díj, amely az óradíjnak és a gondozásra fordított időnek a szorzata, nem haladhatja meg a gondozott rendszeres havi jövedelmének 20%-át.

(4) Ha a házi segítségnyújtás keretében étkezést is biztosítanak, a személyi térítési díj együttes összege nem haladhatja meg a gondozott rendszeres havi jövedelmének 30%-át.

117. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó szakosított ellátások intézményi térítési díjának alapja

a) nappali ellátást nyújtó intézmények esetén az élelmezési térítés;

b) átmeneti vagy tartós bentlakásos intézmény esetén külön kormányrendeletben meghatározott egy ellátottra jutó szűkített önköltség napi összege.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézményi ellátásért fizetendő személyi térítési díj nem haladhatja meg a jogosult rendszeres havi jövedelmének

a) 30%-át a nappali ellátást;

b) 60%-át az átmeneti elhelyezést;

c) 80%-át a tartós elhelyezést

nyújtó intézmények esetén.

(3) Ha a személyi térítési díjat a (2) bekezdés *b)* és *c)* pontjában meghatározott intézményi elhelyezés esetén az ellátásban részesülő a rendszeres havi jövedelméből nem tudja megfizetni, a személyi térítési díj megfizetési kötelezettségének kielégítési sorrendje a következő

a) a jogosult jelentős készpénz vagy ingatlan vagyona;

b) a tartásra köteles és képes személy jövedelme.

(4) Az a készpénz vagy ingatlan vagyon tekinthető jelentősnek, amelynek összege, illetve forgalmi értéke az intézményi térítési díj egyévi összegét a jogosult elhelyezésekor meghaladja.

118. § (1) A személyi térítési díj megfizetésére köteles – ingatlan tulajdonjogával rendelkező – jogosult esetében a térítési díjat jelzálogjog biztosítja.

(2) A jelzálogjog tényét a térítési díjat megállapító határozat tartalmazza. A jelzálogjog tényéről az ingatlan fekvése szerint illetékes földhivatalt a határozat egy példányának megküldésével tájékoztatni kell. A földhivatal a jelzálogjogot az intézményt fenntartó önkormányzat javára az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzi.

119. § A személyi térítési díjat a jogosult, illetve a tartásra köteles és képes személy az intézménynek fizeti be.

VI. Fejezet

Szerződéses szociális ellátások

120. § Az e törvényben meghatározott személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátást a helyi önkormányzat az Ötv. 81. § (1) bekezdése szerint, valamint az állami szerv szociális szolgáltatást végző egyesülettel, alapítvánnyal, egyházi jogi személlyel, ezek intézményeivel, egyéni vagy társas vállalkozóval (a továbbiakban: szolgáltatást végző) kötött szerződés (a továbbiakban: ellátási szerződés) útján is biztosíthatja.

121. § (1) Az ellátási szerződést írásban kell megkötni.

(2) Az ellátási szerződésnek tartalmaznia kell

a) a szolgáltatást végző jogállása szerinti bírósági bejegyzés, illetve a szociális tevékenységet végző egyéni és társas vállalkozó tevékenységére külön jogszabály szerint vonatkozó hatósági engedély adatait;

b) a szociális ellátás formáját, az ellátásban részesítendők körét, számát;

c) a szolgáltatást végző nyilatkozatát a szerződésben meghatározott szociális szolgáltatásra vonatkozó külön jogszabályok és szakmai követelmények, nyilvántartási kötelezettségek ismeretére és betartására;

d) a szolgáltatásért fizetendő díj mértékére és átutalására vonatkozó kikötéseket;

e) szerződésszegés esetén a szolgáltatás folyamatos biztosítására, valamint a kártérítés mérséklésére vonatkozó kikötést;

f) a szerződés felmondásának hónapokban meghatározott idejét.

122. § A helyi önkormányzat képviselő-testülete az ellátási szerződés megkötését, a szerződés módosítását, illetve megszüntetését nem ruházhatja át.

VII. Fejezet

A szociális ellátások finanszírozásának egyes szabályai

123. § (1) Az állami költségvetés terhére kell biztosítani a gyermeknevelési támogatás, valamint a munkanélküli hajléktalanok jövedelempótló támogatásának fedezetét, valamint az 54–55. § alapján kiállított – a társadalombiztosítás egészségügyi szolgáltatásának igénybevételére jogosító – igazolvány után fizetendő térítést.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott fedezet tartalmazza a gyermeknevelési támogatás folyósítása alatt megszerezhető szolgálati időre jogosító, a társadalombiztosítási járulék nyugdíjbiztosítási ágazatára jutó járulékot.

124. § A jegyző által megállapított és folyósított gyermeknevelési támogatás összegét, valamint a folyósított jövedelempótló támogatás 50%-át a központi költségvetés megtéríti.

125. § A települési önkormányzat képviselő-testülete által megállapított és folyósított pénzbeli és természetben nyújtott ellátások kiadásaihoz, valamint a helyi önkormányzatok által fenntartott személyes gondoskodás keretébe tartozó ellátási formák működési és fejlesztési költségeihez az állam

a) az állandó lakosok után járó, szociális célú normatív állami támogatással (a továbbiakban: szociális normatíva);

b) a fenntartott szociális intézmények után járó normatív állami támogatással (a továbbiakban: szociális intézményi normatíva);

c) kötött felhasználású támogatásokkal

járul hozzá.

126. § (1) A szociális normatíva tartalmazza a települési önkormányzatok által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiadásaihoz, valamint a személyes gondoskodás körébe tartozó alapellátások működési költségeihez történő állami hozzájárulást.

(2) A szociális normatíva összege a települési önkormányzat területén élő lakosság szociális helyzete szerint eltérő lehet. A differenciálás alapjául szolgáló mutatókat évente a költségvetési törvény rögzíti.

127. § A szociális intézményi normatívák tartalmazzák a személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások működési költségeihez történő állami hozzájárulást.

128. § Kötött felhasználású állami támogatásként a helyi önkormányzatok

a) céltámogatást;

b) központosított előirányzatot;

c) szociális szakmai programokhoz nyújtott támogatást

kaphatnak.

129. § Céltámogatás keretében kell gondoskodni az idősek és fogyatékosok ápolását, gondozását nyújtó intézmények, valamint a pszichiátriai betegek, illetve a fogyatékosok rehabilitációs intézményeinek olyan mértékű férőhelybővítéséről, hogy az önkormányzatok eleget tudjanak tenni az ellátási kötelezettségüknek.

130. § Központosított előirányzatként kell kezelni a munkanélküliek jövedelempótló támogatásának célzott kiegészítését szolgáló 50%-os állami hozzájárulást.

131. § A szociális szakmai programok meghirdetésével kell elősegíteni az egyes települési önkormányzatok részére a 63–65. §-ban, a 75–84. §-ban meghatározott ellátási formák olyan mértékű fejlesztésének támogatását, hogy az érintett önkormányzatok eleget tudjanak tenni az e törvényben előírt kötelezettségüknek.

VIII. Fejezet

Záró rendelkezések

132. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy megállapítsa

a) a normatív alapon járó pénzbeli ellátás megállapításának, folyósításának, elszámolásának részletes szabályait;

b) a közgyógyellátásban részesülők igazolványára vonatkozó szabályokat, valamint az igazolványba bejegyezhető tényeket;

c) a Népjóléti Minisztérium által fenntartott – a 85. § *a)* pontjában szabályozott – intézményekben biztosítható ellátásokat, valamint az ellátások igénybevételére jogosultak körét;

d) az egyes szociális ellátások igényléséhez felhasználható bizonyítékok körét;

e) a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokért fizetendő térítési díjak megállapításának részletes szabályait,

f) a szociális vállalkozások engedélyezésének szabályait;

g) a szolgálati időre jogosító ellátások esetében az adott személyre vonatkozó adatok törlésének szabályait.

(2) Felhatalmazást kap a népjóléti miniszter, hogy rendeletben szabályozza

a) a normatív pénzbeli ellátás megállapításának szakmai szabályait;

b) a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat végző intézmények, valamint az intézményvezetők szakmai feladatait;

c) a személyes gondoskodás körébe tartozó egyes feladatokat ellátó személyek képesítési előírásait;

d) az államigazgatási feladatokat végző szociális hatáskört gyakorló szervek, valamint a személyes gondoskodást nyújtó intézmények működése ellenőrzésének szabályait;

e) e törvény alkalmazása tekintetében a fogyatékosság megállapításának módját;

f) a közgyógyellátás keretében rendelhető gyógyszerek [49. § (2) bekezdés] körét.

133. § (1) E törvény – a 24. § (2) bekezdése, a 33–37. §-a, a 127. §-a, a 129–130. §-a, valamint a 135. §-a kivételével – a kihirdetést követő 30. napon lép hatályba.

(2) A törvény 33–37. §-a, 130. §-a és 135. §-a a kihirdetés napját követő hónap első napján, a 24. § (2) bekezdése 1993. május 1. napján, a 127. és a 129. § 1994. január 1-jén lép hatályba.

134. § Az e törvényben meghatározott személyes gondoskodás keretébe tartozó kötelező ellátási formák feltételeinek megteremtéséről 1997. december 31-ig kell gondoskodni.

135. § (1) A 43/1992. (III. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) alapján a munkanélküli ellátásban nem részesülő munkanélkülinek megállapított támogatás legkésőbb e törvény hatálybalépésétől számított 60. naptól szűnik meg.

(2) A Korm. r. alapján támogatásban részesülők esetében az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül határozatot kell hozni arról, hogy a munkanélküli e törvény 33–37. §-a szerint jogosult-e jövedelempótló támogatásra. A jövedelempótló támogatásról hozott határozat egy példányát meg kell küldeni a Korm. r. szerinti támogatást korábban folyósító munkaügyi központnak.

(3) E törvény kihirdetésének napját követő hónap első napjától az (1)–(2) bekezdésben meghatározott felülvizsgálatig a Korm. r. alapján megállapított támogatást jövedelempótló támogatásként a települési önkormányzatok folyósítják.

136. § (1) E törvény hatálybalépését követő hónap első napjától számított 3 hónapon belül a korábban megállapított lakásfenntartási célú helyi támogatásokat hivatalból felül kell vizsgálni, és azokat e törvény alapján ismét el kell bírálni.

(2) E törvény hatálybalépését követő hónap első napjától számított 3 hónapon belül a korábban megállapított ápolási díjat hivatalból felül kell vizsgálni, és azokat e törvény alapján ismét el kell bírálni.

(3) A lakbérekkel kapcsolatos állami hozzájárulásról és szociális támogatásokról szóló 46/1982. (X. 7.) MT rendelet (a továbbiakban: R.) alapján megállapított és jelenleg is folyósított szociális támogatást a R.-ben meghatározott feltételekkel tovább kell folyósítani.

137. § E törvény hatálybalépését követő hónap első napjától számított 3 hónapon belül a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátás keretében biztosított szolgáltatásért fizetendő térítési díjakat e törvény 114–118. §-ában foglaltak szerint felül kell vizsgálni, és a fizetendő személyi térítési díjat újból meg kell állapítani.

138. § A helyi önkormányzat az e törvényben meghatározott rendeletalkotási kötelezettségének a törvény hatálybalépésétől számított hat hónapon belül köteles eleget tenni.

139. § (1) A törvény 18–24. §-ainak rendelkezéseit kell alkalmazni a törvény által nem szabályozott, az önkormányzat képviselő-testülete, a polgármester, valamint a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó szociális ellátásokról és szolgáltatásokról vezetett, személyes adatokat is tartalmazó nyilvántartásokra.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései az irányadók akkor is, ha a személyes gondoskodás megszervezését nem önkormányzati szerv az önkormányzattól átvállalja.

140. §[1] A törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló, módosított 1991. évi XX. törvény 129. § (2) bekezdésének *a), e) és g)* pontjai, a 130. § *b)* pontja, a 132. § (1) bekezdéséből a „szociális intézmények (szociális otthonok és intézetek, családsegítő központok, idősek gondozási központjai)” szövegrész, a 133. § *d)* pontja, a 135. § *d), f), g), h), i), j), k), m)* és *t)* pontja.

---

1 Helyesbítve: Magyar Közlöny 1993/24.

TARTALOMJEGYZÉK

1993. évi III. törvény ---- 1
a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról ---- 1
I. Fejezet ---- 1
Általános rendelkezések ---- 1
I. cím ---- 1
A törvény célja ---- 1
II. cím ---- 1
A törvény hatálya ---- 1
III. cím ---- 2
A szociális igazgatás általános szabályai ---- 2
Eljárási rendelkezések ---- 2
Jogosulatlanul igénybe vett ellátás megtérítése ---- 3
Adatkezelés ---- 4
II. Fejezet ---- 5
Pénzbeli ellátások ---- 5
I. cím ---- 5
Az ellátások formái ---- 5
II. cím ---- 5
Normatív pénzbeli ellátás ---- 5
Gyermeknevelési támogatás ---- 5
III. cím ---- 6
Szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások ---- 6
Munkanélküliek jövedelempótló támogatása ---- 6
Lakásfenntartási támogatás ---- 8
Ápolási díj ---- 8
Átmeneti segély ---- 9
Temetési segély ---- 9
III. Fejezet ---- 9
Természetben nyújtott szociális ellátások ---- 9
Köztemetés ---- 10
Közgyógyellátás ---- 10
Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság ---- 11
IV. Fejezet ---- 11
Személyes gondoskodást nyújtó ellátások ---- 11
I. cím ---- 11
Az ellátások formái ---- 11
II. cím ---- 12
Alapellátások ---- 12
Gyermekek napközbeni ellátása ---- 12
Étkeztetés ---- 12
Házi segítségnyújtás ---- 13
Családsegítés ---- 13
III. cím ---- 13

Szakosított ellátási formák ---- 13
Ápolást, gondozást nyújtó intézmények ---- 13
Rehabilitációs intézmények ---- 14
Nappali ellátást nyújtó intézmények ---- 14
Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények ---- 15
IV. cím ---- 16
A személyes gondoskodás megszervezésére köteles szervek ---- 16
V. Fejezet ---- 17
Az intézményi jogviszony ---- 17
I. cím ---- 17
Általános szabályok ---- 17
Az ellátás igénybevételének módja ---- 17
Tájékoztatási kötelezettség ---- 18
A jogosultak érdekvédelme ---- 18
Az intézményi jogviszony megszűnése ---- 19
II. cím ---- 20
Egyes intézményekre vonatkozó külön szabályok ---- 20
A bentlakásos szociális intézményekre vonatkozó külön szabályok ---- 20
A gyermekek átmeneti otthonára vonatkozó külön szabályok ---- 21
A rehabilitációs intézményekre vonatkozó külön szabályok ---- 21
III. cím ---- 22
Térítési díj ---- 22
VI. Fejezet ---- 23
Szerződéses szociális ellátások ---- 23
VII. Fejezet ---- 24
A szociális ellátások finanszírozásának egyes szabályai ---- 24
VIII. Fejezet ---- 25
Záró rendelkezések ---- 25